

SZERKESZTŐSÉG

és

KIADÓ H I V A T A L

hová a *dolgozatok*
és *előfizetési pénzek*
küldendők:

Kolozsvár, Ref. Theologia

2. számú lakás.

V A S Á R N A P

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület „egyházi értekezlet”-e támogatásával

Szerkesztik:

Nagy Károly,

Vajda Ferencz,

ref. theol. tanár, felelős szerkesztő.

sz. lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona Negyedévre . . . 1 korona.

Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára . 10 fillér.

Az erkölcsi nevelésről.

Ma, midőn a féktelennek tapasztalt anjagias irányzat hanyatlásán őszintén örvendezhetünk, nem akadhat nevelő-ember, bármily szeretője legyen is a tudományoknak, ki megtagadja az iskola első feladatát az erkölcsös nevelést. Azaz, hogy eddig sem igen volt, ki az iskolát tisztán tudomány bepréselő intézetnek tartotta volna, de ma már látjuk a vallás-erkölcsi nevelést, mint a leghatározottabban kitűzött célt, melynek szolgálatában áll a tanítás. S mert ez így van ma már elengedhetetlen kötelessége a népiskola tanítójának is, hogy minden alkalmat készséggel ragadjon meg arra, hogy tanítása közben növendékeinek erkölcsi érzékét fejlessze.

Vallásosság nélkül igazi erkölcsös élet el nem gondolható, nyilvánvaló tehát, hogy az iskola, mely az élet maga kicsiben; (csakis akkor jó iskola,) midőn az erkölcsös életre akar nevelni, ugyanakkor a vallásos érzelmeket is fejleszti.

Hogy az egyes tárgyak körül, mi a teendője a tanítónak, nem tudnám pontokba foglalni, mert a hányszor alkalom van arra, hogy a gyermek figyelmét ráirányítsuk valamire, ugyanannyiszor kínálkozik a mód is reá.

Azonban vannak ünneplés pillanatok, midőn a lélek mintegy megtisztultan fogékonyabb a benyomások iránt s jobban megőrzi azokat, mint közönséges alkalmakkor s ha ezeket a nevelő figyelmen kívül nem hagyja, hanem felhasználja a gyermek életében eme nagy jelentőségű pontokat a jó erkölcsben való megerősítésre, akkor Istennek és embereknek tetsző munkát végez. Istennek tetsző munkát, mert az ártatlan gyermeki léleknek erősítése, hogy az élet megpróbáltatásainak és

kísértéseinek ellenálljon, parancsa szerinti munka; s embereknek tetsző munkát végez, mert a szülői lelke boldogsággal telik el, midőn egy-egy ünneplésesebb alkalomról kézen fogva vezeti haza gyermekét. S ha meggondoljuk, hogy népünk öregebbjei nem egyszer ismerik el, hogy az ifjaktól tanulni lehet, meg kell becsülnünk a fent jelzett mozzanatot azért is, mert a példa a hitélet fellendítésére lelkesíti azokat, kik talán önhibájukon kívül, néma szerepre kárhoztatva, megszokták az egyházi életben a semmivel sem törődést.

Az eloláhosodás, a kitérés megakadályozása tehát a vallásos-erkölcsi élet és a nemzeti érzés fejlesztésének érdekében igen fontos teendője van az iskolának. S ha munkájának nem lehet oly szembeötlő sikere mindjárt, mert nem benőtt fejelagyú emberekkel van dolga, az eredmény el nem marad.

Én úgy tapasztaltam, hogy a lelki gyakorlatok végzése s különösen az egyházi éneklés a gyermekekre mindig kedvező hatással volt. Kicsiny sziveikben egy érzés honol akkor, értik és érzik, hogy az ének, mely keblükből fakad Isten dicsőítésére való, hogy annak őszintének, nyíltnak s érzéssel teljesnek, áhítatosnak kell lennie s egyszer sem tapasztaltam, hogy a legelevenebb gyermekem is elmosolyogta volna magát az egyházi éneklés közben.

Nem, mert ártatlan lelkében akkor az Isten lakozik s a hol Isten van jelen: ott e föld sötétsége, a mindennapi élet gonoszsága, bűne nem honolhat.

S épen, mert láttam, hogy gyermekeim szivből jövő éneke az Isten tisztelet vonzóbbá teszi, az egyházas érzést emeli; s láttam örömben könnyező szülőt, vallom, hogy hitünkhöz és nem-

zetünkhöz gyermekeinkkel nagyon sokat visszahódíthatunk azokból, kiket a jobb sorsért való vágyódás, avagy a lélekkufárok lelkiismeretlen munkája elfordított tőlünk. Legyen tehát az iskola az evangéliumból kinőtt vallásos életnek és a magyar nemzeti érületnek meleg ágya, s akkor felel meg igazán hivatásának!

Bartha Pál.

Hittérítők.

II.

A legtöbb szigeten azonban gyanakodva fogadták a hittérítőket; sokhelyt megölték vagy meg akarták ölni. Tiszteletes Paton ur beszélt nem régen Londonban, hogy egyik hittérítő társukat kiküldötték nejével együtt egy szomszédos szigetre, hol még nem volt hirdetve Krisztus tudománya. A vadak gyanakodva fogadták s el is határozták, hogy megölik ötet is, feleségét is. Főlfegyverkeztek s házához mentek. Midőn oda érkeztek s látták, hogy a hittérítő nyugodtan ül asztala mellett s olvas egy nagy könyvből, észre sem veszi az ők harci lármájukat, megdöbbenve kérdezték: *«hogyan lehet ilyen nyugodt?»*

«Az Isten adja nekem a nyugodtságot — válaszolt a hittérítő. Ha ti megöltök minket, hamarabb jelenünk meg Isten előtt, — hova vágyunk. De — mi szeretnénk élni, hogy tanítsunk meg titeket, annak az Istennek tiszteletére, — ki szeret titeket.»

Elcsodálkoztak a vadak e kijelentésen és az egyik bátorzkodott megkérdezni: *«hát az Isten szeret minket?»*

«Igen — válaszolt a hittérítő — Isten szeret titeket és elküldötte szent fiát, hogy meghaljon értetted bűnösökért.»

«Hát mi értünk is meghalt?»

«Igen — ha hisztek ő benne és követitek őt.»

«Mondja el nekünk az Isten fiának történetét, hogy érthessünk valamit.» — szólalt meg végül a csapat vezére. A hittérítő erre, a legegyszerűbb szavakkal elmondta a Jézus történetét. A beszéd végén ismét megszólalt a csapat vezére, mondván: *«most már értem, most már én is követője leszek az Urnak.»* Önként ajánlkozott, hogy kiképezze a hittérítő s így ő is munkatársa lett a férfinak, kit először gyanakodva fogadott s az ők buzgalma folytán jelenleg 2000 tagja van ott a református egyháznak.

* * *

Ehhez hasonló történt egy másik szigeten is. Tiszteletes Paton ur ide egyik legkiválóbb társát (Michelsen) küldte ki. A vadak eleinte közönyösen fogadták a hittérítőt, de midőn látták, hogy állandó lakást kezd építeni közöttük, összeesküdtek ellene s meg is mondták neki, hogy mielőbb megölik. A szomszéd falu főnöke meghallotta az összeesküvést s rögtön elhatározta, hogy megmenti s ha lehet falujába hívja, hogy hirdesse nekik az evangéliumot. Vajjon mi indíthatta erre a főnököt? Később tudta meg a hittérítő, hogy ez a főnök fiatal korában — inas volt egy hajon, ott ismerkedett meg a keresztyén vallással s midőn visszatért emberevő társai közé, titokban az volt leghőbb vágya, vajha Isten küldene nekik egy férfit, ki elvezetné mindnyájukat a Jézushoz.

TÁRTOZÁS

Badé Jóska szerencséje.

Badé uram vénségére a falu legjobb, legbecsületesebb embere volt. Hej, pedig, akik fiatal korában ismerték, mind azt mondták róla, hogy olyan megtévelyedett ember, akiből aligha lesz valaha két prédikációs halott. Hogy a jóslat nem így teljesedett az a Badé uram szerencséje, mert igazán nagyon el volt tévedve a szerencsétlen. De én nem csodálkozom rajta. Azt mondja a példabeszéd, hogy: *«Az alma nem esik messze a fájától.»* Hát Badé uramon is ez esett meg. Mert az öreg Badé a falu legrosszabb embere volt.

Az öreg Badé nem szeretett dolgozni. Ami kis vagyontól örökölt, azt hamar eliszogatta s azután, hogy már minden lejárt a garaton s ismét kezdett száradni a torka, hát egyet gondolt. Azt hiszitek, hogy a munkára adta magát? Dehogy adta, hanem kiszagolta, hol biznak az emberekben, hol gyengébb a hombár lakatja s bizony ökelme éjjelenként, ahelyett, hogy az igazak álmat aludta volna, hát megdézsmálta a mások keserves keresményét . . . lopásra adta megromlott esztét s gazdagította a korcsmárost, a ki jól tudta, honnan szerezte Badé uram az eladnivaló gabo-

nát s ezért csak hogy éppen adott érte valami innivalót, de nem annyit, a mit ért.

Badéné az öreg asszony, az sem volt sokkal jobb lélek, mert hiszen azt mondja a példaszó, hogy: *«Aki ördöggel lakik, ördöggé lesz maga is.»*

Még eleinte csak csóválta a fejét Badéné mikor férje a lopott holmikát hazaszállította, hanem később, mikor egy-egy tyúk, kappan is került a házhoz s Badéné munkanélkül jól élhetett, a sátán neki is elcsavarta az esztét s azután ő maga is eljárogatott az éjjeli vadászatokra.

Volt egy kis fiok Jóska, kiről történetem szól, ennivaló szép gyermek. Testben, lélekben szépen fejlődött, okos gyermek volt. Amint anynyira cserepedett, hogy beszélni és járnai jól tudott, el-elszökött a kiseddóvodába, hol mohósággal tanulta a gyönyörű verseket, dalokat. Könnyen elszököhetett, mert apja, anyja egész nap aludt. Egyszer meg is kérdezte a gyermek az ő ártatlanságával: *«Édes apám, mikor keresi a mindennapi kenyeret? Hiszen nappal mindig alszik!»*

Hogy mit felelt erre az apa, nem írom ide. Elég az, hogy a gyermeknek mindinkább feltűnt, hogy az ő apja sohasem dolgozik s mégis mindig van, mit enniök. Hanem a szemfüles gyermeket nem hagyta nyugodni a kíváncsiság s folytonosan leste apjának minden cselekedetét.

Jóska nőtt szépen, már 6 esztendő volt.

Most megjött az alkalom. Egy csoport fiatal embert vett magához s a hittérítőhöz sietett. Házát körülvették s egész éjjel örködtek felette. Reggel felé észrevették, hogy egy csapat vad ember közelit a házhoz, ovatosan, kémlelve. A főnök jelt adott, emberei talpra ugrottak s készenléte helyezték magukat. Most előlépett a főnök s harsány hangon kérdezte: «mi célból jöttetek ily korán e házhoz?» A meglepett vadak eltagadták jövetelük célját s azt mondták, hogy gyökérlisztet és kókuszdiót hoztak a hittérítőnek. «Hol vannak azok az ajándékok? Kérdé a főnök. Ők azonban sem a gyökérlisztet, sem a kókuszdiót nem tudták előmutatni. Most már szigorú hangon mondá nekik a főnök: «ti rossz szándékkal jöttetek; meg akartátok ölni a hittérítőt, de én azért jöttem ide, hogy megvédelmezsem őt s ha van bátorságtok jöjjetek közelebb. Ő közöttetek települt le, de ti nem szeretitek, most már hozzám jön és ha egy hajszála meggörbül, velem gyűl bajotok.» Ezután a főnök az ifjakkal bement a hittérítő házába, összeszedték a butorokat és élelmiszereket s elindultak vissza falujokba. A mint megérkeztek, a főnök összegyűjtötte a népet s elmondta, hogy beteljesült legfőbb vágyuk, kaptak tanítót, ki a Jézust fogja hirdetni nekik. «*De először meg kell tisztítani falunkat a bálványoktól, azért tanácsolom nektek, gyujtsátok fel a bálvány templomát és égessétek el a bálványokat is mind.*» A néptömeg azonnal a templomnál termett, felgyújtották, nagy lármával körül táncolták, míg egészen leégett. Ezután az új templom építéséhez kezdtek. Férfiak, nők és gyermekek örömmel

vettek részt mindnyájan a munkában. Rövid idő alatt elkészült a református templom, a hittérítő vezetése alatt. Midőn kész volt, a főnök összegyűjtötte ismét a népet s a hittérítővel megjelenve így szólt: «*ime — hittérítő — itt vagyunk mind, hogy hallgassuk a tanítást a nagy Istenről s az ő egyetlen fiáról.*» Örömmel tett eleget kérésöknek a hittérítő s az evangélium csakhamar győzedelmeskedett

Szabó Lajos.

(Folytatása következik.)

Isten igéje.

A szegelet kő.

Ez ama kő, a kik ti építők semminek állíttatatok, ki lett a szegeletnek fejejévé, Ap. Üsel. IV. 11.

Itt van ismét szeptember elsejel Nevezetes nap ez a családi életben, különösen azokra nézve, kiket a jó Isten gyermekkel áldott meg. Nyugtalanul várják a szülők, még nyugtalanabban a gyermekek. Az édes anyák már jó előre előszedik az iskolába készülő gyermekek fehérneműit, ruháikat; megnézegetik mindenfelől. Itt is, ott is öltönek egyet, s mindenik öltésbe annyi aggodalmat, akkora szeretetet öltönek bele. Hogyne? Hiszen gyermekük megy az iskolába. Istenem! Vajjon mi lesz ott vele? Az édes apák gondja ennél már mélyebben járó Nekik nemcsak a ruházatról, ha-

Szülei iskolába adták, nem jószántukból ugyan, hanem mert a törvény kényszerítette őket.

Jóska szerette az iskolát. Bámulatos gyorsan tanult. Félév alatt már írni, olvasni tudott. A jó lelkű tanító nem győzte eleget dicsérni az ügyes gyermeket. Vizsgán a tiszteletes ur egy csengőpengő ezüsttallért nyomott a Jóska markába ajándékkul s én azt mondom, meg is érdemelte Jóska, mert amit a tanító ur a nagyobb gyermekeknek magyarázott, Jóska azokat is mind megtanulta.

Istenem, milyen ember lehetett volna ebből a Jóskából, ha neki becsületes szülői lettek volna, kik jámborságra, munkára, istenfélelemre tanították volna, ahelyett, hogy őt is a sátán körmei közé adták.

Történt, hogy Badéné egyszer beteg lett. Badé meg már megszokta, hogy legyen a lopásnál egy társa, hát az az istentelen, gonosz Badé tudjátok, mit gondolt? Elvitte ártatlan kis fiát magával. A fiú váltig kérdezte, hogy hová mennek így éjszakának idején, de az apa ráförmedt, hogy hallgasson. Elmentek tehát éjjel apa és fiu *lopni!* Milyen rettenetes egy dolog az apa lopni tanítja tulajdon fiát! A kis fiu nem is állhatta szó nélkül, mikor apja a Kásáék hombárját feltörte. «Hiszen — apám — maga lop!» Hanem aztán lett is hadd-el-hadd, mikor hazamentek!

Ettől az éjjeltől fogva mintha kicserélték volna a kis Jóskát. Az iskolában nem ügyelt sem-

mire, tanuló társait, kiket addig annyira szeretett, most már kerülte, a tanulásban elmaradt, a tanító iránt engedetlen lett, sőt azt is kezdték sejteni a tanuló társai, hogy utóbbi időben Jóska egyik másik társának holmiját eltulajdonítja, legalább a Dereti Pista 20 filléres bicskáját nála kapta meg a tanító.

Egy szó, mint száz, Badé Jóska éppen olyan haszontalan fiuvá lett pár év alatt, aminő jó, kedves volt kezdetben.

Hát ki volt mindennek az oka? Én azt mondom, a szülők, kik nem érdemelték, hogy az Isten fényes napja világítson nekik. Hát nem is soká világított, mert amit a korsónál megtörténik, hogy nyaka szakad, ha sokáig jár a kutra, ugy járt Badé is feleségestől: egy éjjel a falu baktéri elfogták, azután a csendőrök összekötötték s elvitték őket a bíróságra, hol — bizony, nyal mondom nem az első házba ültették, hanem olyan *hüvös helyre*, hová becsületes ember nem kívánkozik.

Jóska az utcán maradt, kerülte minden ember, mert voltak olyanok, kik erősen állíták, hogy pár alkalommal őt is látták az éjjeli vadászaton. Hát ugyan ki szánna meg, ki fogadna magához egy tolvajt?! Csak úgy lézengett Jóska naphosszat az utcán. Mikor nagyon megéhezett, addig kuncsorgott egy-egy ház küszöbjén, míg nem adtak neki egy darab kenyeret. Így tengett-

nem a tandijról, a könyvekről, a kosztról is kell gondoskodni. S mindez pedig pénzbe kerül. Sokba jön ma egy gyermek kitaníttatása, akármiféle pályára adjuk, ezt eltagadni nem lehet.

Közelebbről egy nagy társaság volt együtt, s a szülők arról beszélgettek, hogy miféle pályára adják a gyermekeiket. Egyik szülő azt mondta: én prokátort csinállok a fiamból, a másik azt mondta, hogy doktornak taníttatja. A harmadik katonának szánta, míg a negyedik piktorságról álmodozott, mert — ugymond — az ő fia szépen letudja festeni még a nap-sugárt is. Utoljára megszólal egy öregrendű ember és azt mondja: én taníttatom a fiamat, nem bánom akármilyen, csak becsületes, istenfélő ember legyen, mert ez az alapja mindennek.

Gutenberg János.

No, azzal ugyan nem megy messzire, duplázott rá egy henczegő uracska. Mi, kik e beszédet végig hallgattuk, elgondolkoztunk a sok életpálya felett, s még azokhoz, mit ezek a jó urak elbeszéltek, hozzávetünk egy rakást: de végeredményében odalyukadtunk ki, hogy legjobb életpályát szánt a fiának azon édes apa, a ki becsületes, istenfélő embert akar belőle nevelni.

Nézzünk végig csak az életpályákon. Kezdjük el a földmivesen, tovább folytassuk az iparosan. Vizsgáljuk meg a hivatalnokot, s azoknak nagy serégét, akik eszükkel, pennájukkal keresik meg kenyerüket: ugy-e bár, milyen sok embert találunk, a kik semmit sem adnak a becsületre és az isteni félelemre. Pedig, becsület nélkül nem tölthetünk be

lengett az alatt a pár év alatt, míg szülei az igazságszolgáltatásnak szolgáltak; azaz hogy tovább is, mert amint a szülők hazakerültek, hamarosan el is költöztek ama menyeyi bíró elé, kinél megtalálták megérdemelt jutalmukat.

Jóska már legényszámba ment, de dologra senki sem hívta. El is szokott bizony ő már tőle. Katonásor alá is bekerült, hanem egy ujja lefagyott egy téli hányódása alatt s nem vált be katonának, de egyébként megbirta volna az eke szarvát is, a kapanyelet is. Meg is próbálta egyszer-kétszer a kapálást. Délig csak ment a munka, hanem délebed után, mikor már az éhség nem gyötörte, míg a czimborák a déli álmodást aludták, Jóska megszökött a munkától.

Hanem hát egyszer azt vette észre, hogy kezdik unni őt a faluban, nem igen adnak neki, ha kéregetni elindul. Lopni nem akart, mert mindig emlékezett rá, milyen nagy dolog volt a faluban, mikor a zsandárok az apját és anyját bekísérték a városba, hát attól iszonyodott, hogy neki is annyi bámulója legyen. Azonban mégis szeretett volna valami pénzforrásra. szert tenni. Meg is kapta.

Az erdő szélén állott egy óriási csonka fatörzs. A villám sujtotta azt valamikor régen; hogy mikor, arra már senki nem emlékezett. Azóta ki is vágta a csonkatörzs mellől az erdőt, más is nőtt helyette, de a csonkatörzshöz senki sem

merészt menni, mindenki félt tőle. pedig azt beszéltek róla, hogy annak a tövén pénz van elásva.

Erre a pénzre gondolt Jóska Kért egy ásót s egy este, mikor már szürkület kezdett, kiment a fa alá és ásni kezdett. Dolgozott úgy, hogy a verejték csorgott le róla. Egyszer csak nagyott koczczan az ásó. «Megvan, gondolá magában — ez az üst, melyben a pénz van. Most félben hagyom a munkát, hanem reggel pitymalatkor folytatom.»

Azzal néhány galyat tört le s rádobta a gödörre.

Éppen ebben a perczben lépett oda János, az erdőkerülő. «Hát te mit művelsz itt, Jóska — kérdé — ahova ember nem meri tenni a lábát?»

— Egy kis homokbányát keresek, felelt Jóska.

— Igen? hunyorított egyet János a szemével. Jó, na, csak folytasd tovább.

(De hát Jánost nem lehetett olyan könnyen elámitni; nem azért volt ő 20 éven át erdőkerülő, hogy ki ne tudta volna gondolni, hogy homokbányára senki sem vet galyat.)

Miután azonban Jóska azt mondá, hogy most már ugy sem lát ásni, hát a kerülővel együtt ballagott hazafelé. János a faluvégen lakott, ott hát jó éjszakát kívánt Jóskának.

Bemenve házába, leült az asztal mellé; na-

híven egyetlen egy pályát sem. A becsület szükséges, hogy az életben embertársaink előtt felemelt fővel járassunk. Az isteni félelem szükséges, hogy azelőtt, a ki minden emberek felett áll: nyugodt lelkiismerettel állhassunk meg. Azt is mondhatnám, hogy a becsület, vagy a mi ezzel egyre megy ki: az erkölcsi élet biztossága a földi élet boldogságát; az isteni félelem, vagy más szóval: a vallásos élet, a hit a mennyei élet boldogságát készíti elő.

Az a kérdés, melyik iskolában tanítsák ezt meg? Melyik iskolában tanítanak úgy, nem véve ki, még a falusi népiskolákat is hogy az iskola falai közül kikerülő ifjak élő kövei legyenek az evang. reform. anyaszentegyháznak; hogy mint szent papság, lelki áldozatot hozzanak: hitben, szeretetben, áldozatkészségben; hogy lelki házai legyenek, ne csak a száraz tudománynak, hanem a becsületnek, a jó erkölcsöknek? Bizony, ilyen iskola kevés van. Manapság minden egyebet tanítanak, csak isteni félelmet nem, vagy legalább is nagyon keveset. De, hát hogy valaki ezt taníthassa: első sorban magának kell istenfélőnek lenni. Református iskoláink régen éppen arról voltak híresek, hogy onnan kerültek ki hiteős. istenfélő emberek. Igen, mert akkor a tanítás alapja a szegélet kő, a vallás volt. Erre az alapra kell fektetni ma is mindenféle tudományt, mindenféle mesterséget, foglalkozást, akkor aztán minden szülő nyugodt lehet, hogy gyermekére nem köl-

gyon el volt gondolkozva. Felesége megijedve tudakolta, hogy talán valami baja van.

— Igen, van; de a baj nem az enyém, hanem a másé és én most azon töprengök, miként gyógyíthatnám ki a bajából azt a más embert. Badé Jóskáról beszélek. Ismerted apját, anyját, mind a ketten nagy tolvajok voltak. Fiok rossznál egyebet se látott a háznál, hogyan lehetett volna becsületos, jó ember. Pedig az a fiu, lásd, nem annyira rossz ember. Hiszen mióta szülei elhaltak annak már jó ideje, de az egész faluban senkitől sem hallottam, hogy ez a fiu lopott volna. Ennek egyetlen baja, hogy nincs a munkára ránevelve. Én ezzel a fiuval próbát teszek.

— Milyen jó lelke van magának, édes jó uram, bár megsegítené Isten a jó szándékában.

— Meg én megpróbálom. Keresd csak elő asszony azt a rossz üstöt a kamarából!

Mig az asszony az üstöt kereste, János elővett egy darab papírt, pennát és irt, azután kivett a padlából egy fényes tallért, s beletette az írásos papírba. Ekkorra az asszony is előjött a rossz üsttel. János fogta a papírt, a melybe a pénzt csavarta, bele tette az üstbe, tett az üstre még egy kopott pléhfedőt, ezt lekötözte spárgával, egy ásót vett a kezébe s éjnek idején indult a csonka fához. Ismerte itt János az utat igen jól, hisz 20 év alatt minden egyes fa jó barátja, czimborája lett, akár egyenként föl tudta volna őket számlálni a legsötétebb éjszakában.

(Kraszna.)

Zoványi Lajos.

(Folytatása következik.)

tött ok nélkül, mert ki ezen alapra épít, annak háza erős lesz mindörökké Ezen alap, ezen szegélet kő pedig a Jézus Krisztus!

Megnyugszom akaratomon.

*Emésztetek sok lelki gondok
És emészt testi fájdalom,
Sokszor csak panasz, fájó jajszó
Az éjjelem, a nappalom.
Tudom, hogy látod jó Istenem
Az én sok szenvedésemet,
Nem kísértesz erőmön felül
És meggyógyítasz engemet,*

*Én megnyugszom akaratomon
Ha el is szólítsz engemet,
Oh de Te tudod, Te látod
Est a nyolcz apró gyermeket,
Akiket Te adtál énnekem,
Aldásul, földi örömmel,
Kik égő könnyel szemekben
Veszik beteg ágyam körül.*

*Te tudod, hogy nem szerezhettem
Én semmi földi kincseket,
Csak nehéz gondnal, csak szüköcsen
A mindennapi kenyeret.
Oh de Te vagy az árvák atyja
S őket soha el nem hagyod,
És hogyha jönnek fagyos éjek
Szárnyaiddal takaragod.*

*Oh Atyám ne is vedd le róluk
A Te megáldó kezedet,
Világíts nekik a sötétben,
Hogy el ne tévelyedjenek.
Tartsd meg köztük az édes anyát
És hitet, erőt adj neki,
Amíg őket mind egyen-egyen
A szárnyukra eresztheti.*

*És bizom benned jó Istenem
S megnyugszom akaratomon,
Igy könnyűlnek a lelki gondok
S nem éget úgy a fájdalom.
Ha utannak végére érek
A lelkem felszáll elődbe,
Összeomlott porsátorom majd
Megnyugszik a temetőbe!*

(Érkávás.)

G. Diószeghy Mór.

Apró történetek.

A kéregető lelkész dorgálása.

A templom ujjaalakítására könyör-adományokat gyűjtött a lelkész. Egyik gazdag hallgatója a gyűjtőívet elvéve a neve után ir 1000 koronát. Ezt mondva: «Ezt meg sem érzem» A lelkész így válaszolt: «Mint az adományok gyűjtője, köszönöm a nagy összeget, de mint lelki-

pásztora bátor vagyok figyelmeztetni, hogy az Isten előtt nem kedves áldozat az, a mit az ember meg nem érez.» A gazdag hallgatója ismét elkéri a gyűjtőívet és újból beír 1000 koronát, megjegyezve ismét: «Ezt sem érzem meg, de azért soha nem feledem, a mit a tiszteletes ur mondott.»

Békességet szerző kis leány.

A folytonos kellemetlenségben, perpatvarban töltött életet megunta a férj is, a feleség is. Kölcsönösen megegyeztek, hogy elválnak. A törvényszéki bíró miután meghallgatta mindkettőnek kölcsönös beleegyezését a válásba, a jelenlevő hét (7) éves kis leánykához így szólt: «Édes kis leánykám! Most édes apádat hagyod-e el és édes anyáddal méssz el, vagy pedig édes anyádnak csókolsz kezét s őt itthagya édes apáddal méssz el Melyiket választod? Könnyelt szeméit a bíróra függesztve mondá: «Nekem mind a kettő kell. Édes apám is, édes anyám is. Ne, ne válasszon el engemet egyikőtől se kérem szépen a bíró urat». Megfogta zokogó anyjának a kezét s gyöngéden odavezette a könnyező apjához, ki lehajolva megcsókolta kis lányát. A férj megölelte feleségét. A szeretet győzedelmeskedett. Békességben távoztak el. «Egy kis gyermek őrizi őket» Esai XI. 6.

A parancsolat meg nem tartása.

Egy kuglizó társaság már vasárnap délelőtt a harangozás alatt neki vetkezve kuglizott. Oda ment véletlenségből a lelkes, ki így szólott hozzájuk: «Vegyék fel az urak a kabátjokat, különösen ha benne van a pénzes tárczájuk.» «Miért?» Kérde az egész társaság kíváncsian, «talán csak nem laknak itt tolvajok, hogy ellopják kabátjainkat?» Nem, nem hiszem én sem, csak az jutott eszembe, hogy ha ide talál jönni valaki és így okoskodik: Ezek nem tartják meg a negyedik parancsolatot, én miért tartsam meg a nyolczadik parancsolatot: mi fog akkor történni?! A társaság megértve a czélzást, abban hagyta a játékot és a templomba ment.

Az öreg hadastyán reménye. Egy a szabadságharcban, 48-49-ben, részt vett öreg honvéd beszélt a körülállóknak a nagy eseményeket. Elbeszélte minő ütközetet vívtak Vizakna mellett, mint dörgött az ágyu, mily halál megvetően harcoltak a Piski hidnál, majd Szeben bevételénél. Mint osztotta a halálvágásokat s hányszor kapott sebet, s egyedül az Isten kegyelmének köszönheti, hogy életben maradt. «Azonban remélem, hogy azoknál sokkal fontosabb és nevezetesebb dolgokat fogok látni» Tette hozzá végül «Hogyan?» csodálkozóan a hallgatók. Annál a mit elbeszélte — minek hallatára is, most fellelkessedtek, majd égfelé állott a borzadálytól a hajok — annál fontosabb dolgot, eseményt lásson egy 70—71 éves aggastyán! Többet lásson és tegyen, mint 18-20 éves korában!? Azonban az öreg folytatta: «Halálom után 5 perczzel nevezetesebb dolgokat fogok látni, mint a milyent életemben láttam.» Halál után 5 perc! Bizony komoly gondolat.

Szemünkről a hályog le esik s meglátjuk az ég dicsőségét, meg a menyországot.

Csulak Zsigmond.

Hazai krónika.

Lajos napja. Augusztus hó 25-én volt Lajos napja. A magyar ember kegyeletes érzésekkel emlékezik meg mindig e napról, mert hazánk nagy fiának Kossuth Lajosnak emlékezetét idézi fel lelkében, A Kossuth Lajos neve pedig össze van forrva a magyar nemzet szabadságával, az ország függetlenségével. Az ország minden részében szép ünnepélyeket rendeztek Kossuth Lajos neve napján.

A képviselő választások. Hogy a kormány október hónap melyik napjára tüzi ki a képviselő-választásokat: az még nincs biztosan megállapítva. Mindazonáltal már megkezdődtek a képviselő jelölések. Némelyek még azt is tudni vélik, hogy hány jobbpárti és hány balpárti képviselő lesz. A jelölt urak megjelennek a választókerületekben és ígérnek fát-füvet a választó polgároknak. Lesz vasut, lesz iskola, lesz minden csak szavazzanak rá. Aztán szépen megveregetik a vállalkait, kezét csapnak, megkérdezik az otthon valókat: Így megy ez választás előtt. És azután? Őt évig ismét nem ismerik egymást. A jelölt uraktól, kik most olyan leereszkedők, jó lesz, ha megkérdezik választó polgáraink, hogy mit tartanak az 1848. évi XX. törvényczikkéről? Ennek 3-ik pontja azt mondja, hogy «minden bevett vallásfelekezet egyházi és iskolai szükségei közálladalmi költségek által fedeztessenek.» De, ezen törvényt az állam kormánya még soha sem hajtotta végre. Jó lesz megkérni a képviselő jelölt urakat, hogyha bejutnak az országházba, szavazzanak arra, hogy az állam hajtsa végre ezen törvényt. Miért? Azért, hogy iskoláinkat ne kelljen az államnak átadni, hogy hűveink válláról vegyük le a nagy egyházi adót, hogy diplomainkat hozzuk jó karba, hogy hivatalnokainknak tudjunk tisztességes fizetést adni, hogy mindenben legyünk a pápistákkal egyenjogúak. Egyéb íránt, a választásoknál mindenki őrizze meg függetlenségét és szavazatát pénzért el ne adja!

Bánffy Dezső vád alá helyesése. Megirtuk volt mi is, hogy egy bécsi német ujság azt a hírt kürtölte Bánffy Dezsőről, hogy miniszterelnök korában az alkotmányt fel akarta függeszteni és katonai hatalommal akart volna kormányozni. E hírt, ugylátszik, valónak vették, mert több budapesti függetlenségi polgár egy kérvényt nyújtott be a képviselőházhoz, melyben azt kéri, hogy Bánffy Dezsőt és az ő idejében volt minisztereket helyezték vád alá. A kérvény tárgyalása az országházban még egy zajos napot fog előidézni. Mi nem féltjük Bánffy, mert még feltételezni sem akarjuk róla a haza árulás vádját, de most legalább alkalma lesz a gyanút elhárítani és hazafiságát kimutatni. A mi nézetünk az, ezen ügyről, hogy itt is pápista kéz játszik!

Barcsay Ádám fejedelem sirjánál. Dózsa Endre Kolozs megye alispánja mozgalmat indított, hogy Erdély egykori ref. fejedelmének a sirja emlékekkel jelöltessék meg. A napokban az alispán vezetése alatt egy társaság rándult ki Kozmatelkére, hol a fejedelem esedett. A sirt, hol pihen egy öreg oláh mutatta meg. Feje felett egy fa kereszt áll oláh felirattal, mely magyarul így hangzik: «Itt van eltemetve Barcsay fejedelem. Emeltette Váradi Simon 1886.» Azt mondják, hogy ez a Váradi egyenes leszármazottja annak az oláh családnak, mely Barcsayt meggyilkolta. A fejját az ősök bűneinek kicngeszteléseért emeltette. Hát ez is szép dolog!

Világkrónika.

Erdély ország oláh kéiben. Egy bukaresti ujság nem kevesebbet ír, mint azt, hogy Erdély-országot Oláhország mellé akarnák csatolni. S a ki ezt megtenné, az a muszka volna. A dolgot úgy tervezik, hogy Bukarestben alapítvának, százmilliónyi tőkével, egy bankot és egy napilapot, megvesztegetnék az írókat, hogy állandóan ilyen irányban írjanak. Természetes, hogy Muszkaország ezt nem ingyen tenné, hanem ő kapná Oláhországtól Dobrudzsát. Ez hírnek elég érdekes, de aligha itt is egy Ugron-Rimler-féle szédelgésről van szó.

A muszka csár Franciaországban. Az utóbbi időben igen jó, kenyeres pajtása lett a muszka csár a francia köztársaság elnökének. Jele a jó barátság a csár franciaországi látogatása, mely most van készülöben. Hogy miért megy a csár francia földre, azt titokban tartják, de, hogy fontos politikai dolgokat beszélnek meg, az bizonyos. Francia és muszka lapok azt írják, hogy a csár a világbéke érdekében utazik.

Török-francia háborúról irtak az újságok, melyet az idézett volna elő, hogy a török szultán egyszeruen lefoglalta Francia országnak Konstantinápolyban levő rakodó parját. A francia-török követ kártérítést kért, mit a szultán vonakodott megadni. De, mikor a követ azzal fenyegette a szultánt, hogy elhagyja Törökországot és egy néhány francia hadihajó meg is jelent a török vizeken: Szultán a fensége egybe engedélyesebb lett, s a dolgot békés uton intézték el.

A búr háboru. Déláfrikában a helyzet még mindig változatlan. Dülő fordulat nem állhat be a háboruban.

Amerikai köskönyvtárak. Hogy az amerikai könyvtárak milyen óriási módon terjednek el, a következő hivatalos forrásokból merített statisztikai kimutatás bizonyítja: 1843-ban volt 35 nyilvános könyvtár 75.000 kötettel, 1859-ben volt 1207 könyvtár 42.800.866 kötettel; 1875-ben 3682 könyvtár 12.276.694 kötettel; 1896-ban 4026 könyvtár 33.051.872 kötettel. Azóta is rohamosan emelkedett a nyilvános könyvtárak száma, úgy, hogy ma már bátran lehet ezek összes kötetét 40 millióra becsülni. És ebbe a számba rőpiratok és folyóiratok nincsenek beleértve

Nagy volt . . .

Nagy volt a hitem,
Nagyobb lesz ezután:
Az Isten őriz,
Gondot visel reám!

Veszély fenyeget
Égre vetem szemem,
Ha borús az ég
Isten van felettem.

Ha nyomor kínoz,
Gyötör a búbanat
S az ember, világ
A lelkemre támad.

Oh, én akkor is
Reménynyel tekintek
A magas égre:
Csak Istenben hiszek!

H. Szántó István.

Mai képünkhöz.

Ujság olvasó embernek érdekes megismernedni azzal a férfivel, ki a betűket feltalálta. Ez a férfi *Gutenberg Fános*, kinek sikerült arczképét bemutatjuk olvasóinknak. Gutenberg német származásu ember volt és ezelőtt 500 esztendővel élt. Nem volt még találmány, mely az emberiség haladását annyira előmozdította volna, mint a könyvnyomtatás feltalálása. Nevezetes, hogy Gutenberg életének vége felé mégis kegyelem kenyérré szorult. A hálás utókor azonban több városban szobrot emelt neki.

Égyházi élet.

Dr Bartók György egyházkerületünk püspöke a nyarat Borszéken töltötte. Aug. 25-én érkezett haza családjával együtt. A püspök ur igen jó egészségben van, s nagy buzgósággal végzi anyaszentegyházunk dolgait.

A pókai lélekvásár. Maros-Tordamegyében, a pókai ref. egyházban megkezdődött a lélekvásár és pedig olyan formában, mint volt az a reformáció idejében. Az ottani katolikus plébánus pénzen vásárolja a lelkeket, csakhogy térjenek a katolikus vallásra. Némelyik embert megveszi 100 frttal, mást 200 frttal, akadnak olyanok, kik nem adják magukat 400 frt alól. A «Magyar Szó» című ujság azt írja, hogy a gyulafehérvári pápista püspök 10 ezer frtot szánt Póka község ref. egyházának a megvételére. Mégis furcsa vallás az, mely pénzen vásárolja a lelkeket, de még különösebb azon emberek dolga,

a kik hitüket pénzért adják el. Azt hiszik az ilyenek, hogy a vallás áruczikk, melyet lehet tet-szés szerint adni és venni. A mi ref vallásunk legalább nem ilyen. Nem is hisszük, hogy az olyan emberek valaha jó reformátusok lettek volna, ismerték volna a Jézus Krisztust és az ő evangéliumát, mert ha igen, a szabadságot nem cserélnék fel szolgáltnak igájával. Mig a pénz tart, vigan foly az élet; de, ha elfogy: hová köt ki a lélek, hol nyugszik meg a háborgó kebel. Erre is elmondhatjuk az irás szavait: Nem tudják mit cselekesznek. De, talán még a pápista püs-pök se tudja kiket vásárol meg, mert a ki nem volt jó református, nehezen lesz abból jó katho-likus. Jó református ember tudom nem adja el magát!

Luther szobor Magyarországon. Luther Márton nagy reformátornak még nincs szobra Magyarországon, holott Németország mindenik nagyobb városában szobrot emeltek neki. A bé-késcsabai nagy lutheránus község most mozgal-mat indított meg, hogy ottan Luthernek szobor emeltessek, s e célra 1000 koronát adott A gyűjtést kiterjesztik a külföldi nagy protestáns országokra is, hogy annál diszgebb szobrot emelhesse. Midőn a mozgalmat örömmel üd-vözölköznek: kérdjük hát Kálvinnak és Zwinglinek mikor lesz hazánkban szobra?

Vegyes hírek.

Czigányok ítélőssége. Gyulavarsádon a sá-toros cigányok Lakatos Lajos harminczéves tár-sukon törvényt tartottak és halálra ítélték. Az ítéletet végre is hajtották rajta, még pedig úgy, hogy az országuton botokkal, késekkel és lőfegy-verekkel ölték meg. Holttestét elrejtették. A fő-kolompot, Rafáel Ferdinándot elfogták és az aradi ügyészég börtönébe vitték.

Magyar ünnepély Romániában. A király születése napját a bukaresti református templom-ban impozánsan ünnepelték meg a magyarok. Az összes magyar egyesületek saját zászlóik alatt és jelvényeikkel jelentek meg a templomban s igazi bensőséggel kérték: «Isten áld meg a magyart!»

Gyilkos mostoha anyja. Farkasdon Molnos Györgyné három mostoha gyermekét lábánál fogva akasztotta fel az istállóban, s akkor addig verte, mig mind a három meghalt. A gyilkos mostohát a csendőrség keresi, mert a borzasztó tett után megszökött.

Vajda-Hunyad várát javítják. A hires vajda-hunyadi várat, melyet még Mátyás király építtetett volt, most javítják. A vár gondozásáról és jókarban tartásáról az állam gondoskodik. Utoljára 1893-ban volt renoválva, most ismét meg-reperálgatják.

Megölték a hangyák. Marienbad német város közelében fekvő Schlang nevű faluban ré-mítő módon pusztult el egy ártatlan gyermek. Jelének mezei munkás felesége kivitte a földekre öthetes gyermekét és a fűbe fektette. Rövid idő

mulva a gyermek sirni kezdett, de egy darabig nem igen törődött vele az anya. De mikor félóra múltán gyermekéhez közeledett, borzalmas lát-ványnak volt a tanuja. Ezer és ezer hangya lepte el a csecsemő-testét, betömtek orrát, száját, be-fnrakodtak fülébe. Az összcspített gyerek pár órai kinlódás után meghalt. Vigyázzon azért min-den anya a gyermekére, mikor a mezőre viszi, mert ime, még a hangyák is halálát okozhatják.

A világitó gáz 100 éves. Városon az ut-czák többnyire gáz lámpákkal vannak megvilá-gitva Aug. 11-én mult 100 esztendeje annak, hogy egy Lebon nevű francia feltalálta a gáz világitást és Párisban alkalmazta. Lebon annak daczára, hogy kincseket érő találmányt hagyott az emberiségnek koldus szegényen halt meg.

A világ legnagyobb fája. Görögország Bostizza nevű falujában van Egy platánfa ez, mely nemcsak a legnagyobb, de a legrégebb is, mert éppen két ezer esztendő. A törzse odvas és abba tíz ember kényelmesen elfér egymás mellett Árnyékában egy század katonaság pihen-het A ki arra felé jár, meggyőződhetik róla.

«Árpád» hajó a tengeren. Ujabban az osztrák-magyar haditengerészet számára egy nagy csata-hajót építettek. Az új hadi hajót «Árpád» ról, a magyar fejedelemtől nevezték el. Vízre bocsátása Triesztben szept. 11-én lesz nagy ün-nepségek között.

A mérges kút. Pakson egy kutat tisztogat-tak s észre se vették, hogy a kutba mérges gáz fakadott. Egy napszámos lement a fenekére, de csak nem jött vissza Ekkor egy más ment utána, s az is oda maradt. Így egymásután négyen hal-tak meg a kutban, mind annyit a mocsárgáz ölte meg Jó lesz azért óvatosnak lenni, ki a kut fe-nekére bocsátkozik

Nagy tüszéss. Csornán óriási tűz volt aug. 13-án. Mint egy 42 lakóház, sok gazdasági épü-let és az összes gabona termés odaégett. A kár meghaladja a 100 ezer koronát. Ugy mondják, hogy a tűz gondatlanságból eredett.

Halál a tudományért. Koch Róbert berlini tanár azt állítja, hogy a tudóvész az állatokról nem ragad az emberre. Ezzel szembe egy fran-czia doktor azt erősíti, hogy igenis ragad. Hogy a világot erről meggyőzze, aláveti magát annak, hogy tudóvész marhából vett oltó anyaggal be-oltsák. Ha igaz lesz, mit állított, feltétlenül meg fog halni Áldozata lesz a tudománynak.

Mikor az ember nem fér a földön. Egy angol tudós számításokat tett az emberiség sza-porodásáról és úgy találta, hogyha az emberiség ugy szaporodik mindig, mint a jelenkorban: akkor 2250 esztendő mulva annyi ember lesz, hogy nem fér el a földön. Akkor azt hiszem, nem fog fájni a mi fejünk.